

Останні дві зазначені недоліки застосування службового ліхтаря стосуються всіх підрозділів Національної поліції України у певній мірі, що у сукупності робить незручним його використання в службових ситуаціях через вищезазначені причини, бо поліцейські у своїй діяльності виконують певні алгоритми дій, для здійснення яких повинні бути вільні обидві руки, що з використанням нинішніх службових ліхтарів – неможливо.

На основі перерахованих фактів можна зробити висновок данні питання потребують комплексного рішення, формування вимог до службового ліхтаря, визначення певної моделі та забезпечення правоохоронців цією моделлю ліхтаря, яка б задовільнила потреби поліцейських під час несення служби та під час використання та застосування службового ліхтаря. Визначені питання є одним із головних напрямків наших подальших досліджень, що проводяться науковим гуртком кафедри тактичної та спеціально фізичної підготовки факультету № 3 ХНУВС ТСП «ЩИТ».

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII із змінами і доп. // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Миколаївські оперативники Укр та спецпризначенці КОРД затримали групу квартирних крадіїв з Одещини. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://www.youtube.com/watch?v=FLf-RCC8iII>
3. Інформація про сонце в Києві, Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.365.wiki/world/ukraine/kyiv/sun/>. – Назва з екрану.
4. Про затвердження «Правил носіння однострою поліцейських» [Електронний ресурс]: Наказ МВС України від 19.08.2017 № 718. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1122-17>
5. Про однострій поліцейських [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 № 823 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2015-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження «Норм належності однострою поліцейських (у мирний час)» [Електронний ресурс]: Наказ МВС України від 22.06.2016 № 530. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-16>
7. В Україні збільшується кількість зниклих безвісти дітей: що потрібно робити для оперативного пошуку. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://tsn.ua/ukrayina/v-ukrayini-zbilshuyetsya-kilkist-zniklih-bezvisti-ditey-scho-potribno-robiti-dlya-operativnogo-poshuku-1355730.html>

Отримано 05.05.2022

УДК 811.111

СЛЬНІКОВА Н. І.,

*старший викладач кафедри українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0002-5061-8226>

НЕОЛОГІЗМИ У МЕДІАТЕКСТАХ ПЕРІОДУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Оновлення лексичного складу мови залежить від ментально-розумових процесів людської свідомості, комунікативних потреб особи й оцінки об'єктів дійсності. Найбільш помітні динамічні процеси на лексичному рівні, адже вони пов'язані насамперед із соціокультурними змінами суспільства. Лексико-семантичному рівневі сучасної української літературної мови властивий стрімкий темп розвитку. Особливе місце в такому

розвиткові посідають лексико-семантичні неологізми, потужність появи яких сьогодні характеризує інноваційний імпульс. Динамічність і відкритість як ознаки лексичної складової мови завжди цікавили лінгвістів, проте саме імпульсивний характер неологізації української мови в ХХІ ст., частково спричинений воєнним станом нашої країни, і зумовив актуалізацію проблем, пов'язаних із аналізом лінгвістичних інновацій.

Неологізми ставали об'єктом досліджень багатьох українських (О. Потебня, О. Муромцева, А. Нелюба, К. Городенська, Є. Карпіловська, Ж. Колоїз, С. Лук'яненко, О. Стишов) і зарубіжних (О. Шахматов, І. О. Бодуен де Куртене, І. Срезневський, Л. Щерба, В. Виноградов, О. Земська, В. Гак, В. Костомаров, І. Улуханов, Н. Янко-Триницька, М. Шанський, Т. Попова) мовознавців.

У сучасному мовознавстві існує декілька термінів на позначення мовних новотворів. Терміном «інновація» узагальнюють появу всього нового в житті людини в результаті розумової діяльності, науково-технічного прогресу, змін в усіх сферах суспільної діяльності, зумовлених новими винаходами та феноменами. Інноваціями називають поняття, що позначають нове явище в мові [1, с. 9]. Лексична інновація – це нове за змістом, формою слово, словосполучення чи фразеологічний зворот, словотвірною змодельоване чи запозичене з іншої мови, що може бути зафіксоване у словниках неологізмів. Семантичними інноваціями називають нові значення слів, що вже існували в мовній системі. Виникнення таких інновацій зазвичай спричинено необхідністю нового поняття, оновленням форми слова, що вже існує, потребою збагачення семантичного поля оновленим адаптованим елементом. Інноваційні зміни виявляються на всіх мовних рівнях, тоді як лексична інновація є результатом неологізації. Суспільство сьогодні перебуває в стані постійних змін і нових відкриттів, що зумовлює виникнення номінації цих явищ. Нові лексеми, які з'являються в результаті цього, називають інноваціями, неологізмами, новотворами [2].

Слід звернути увагу, що не існує єдиного підходу у відокремленні цих термінів. Дехто з науковців вважає новотвори стабільнішими за неологізми, ґрунтуючись на тому, що новотвори є єдиними назвами нових явищ. Натомість інші дослідники неологізмами називають саме нові поняття, що не існували раніше, зауважуючи, що новотвором можна вважати і появу нової назви вже існуючого явища чи поняття. Нові слова, авторство яких належить конкретній людині, називають okazіоналізмами. Від неологізмів їх відрізняє те, що виникають вони переважно із порушенням логіки сполучуваності і застосовуються зазвичай лише окремим автором з метою утворення стилістичного ефекту в конкретній ситуації [3]. У цьому студіюванні будемо послуговуватися саме терміном «неологізми», позначаючи ним нові лексичні одиниці, що з'явилися у засобах масової комунікації у період воєнного стану в Україні. Такі неологізми репрезентовані здебільшого у розмовному та публіцистичному стилях.

У воєнно-політичному лексиконі неологізми виникають під впливом багатьох факторів: збройні конфлікти, поява нових явищ, упровадження нових технологій, лінгвістична економія тощо.

Серед виявлених у медіатекстах неологізмів виокремлюємо неолексеми, наприклад: *арестовлення, чорнобайти, кімити, нагостомелити, відирпенити, шойгувати, макронити, байрактарити, джавелініти, кадирити, іхтамнетити, путлер*; неофрази, наприклад: *Бучанська різанина, рашистська авіація, путлерівський режим, байрактарівський ярмарок*.

Найпоширенішими способами творення неологізмів в українськомовних медіатекстах є словотвірний, семантичний та запозичення.

До контамінацій із семантикою, що дорівнює сумі значень компонентів, можна віднести пейоратив *путлер*, який утворився на основі злиття двох прізвищ російського

президента Володимира Путіна та німецького деспота Адольфа Гітлера, носить негативну конотацію.

Способом основокладання утворений неологізм *арестовлення* – повідомлення, що заспокоює, де перший компонент – прізвище Олексія Арестовича (позаштатного радника голови Офісу Президента України, тембр голосу та зміст повідомлень якого заспокоює бентежних українців), а другий – усічена частина слова повідомлення.

Похідний дієслівний неологізм *макронити* (робити стурбований вигляд щодо певної ситуації, всіяко це демонструвати, проте нічого не робити реально) утворений від прізвища президента Франції Еммануеля Макрона, котрий із початком війни в Україні запам'ятався «схвильованими» фотографіями з Єлисейського палацу, а не реальною допомогою українському народові. За такою ж моделлю виник новотвір *чорнобаїти* (робити постійно одне й те саме, не отримуючи бажаного результату, і страждати через це), перша частина якого походить від топоніма Чорнобаївка, що на Херсонщині, де окупанти багаторазово зазнали поразки від ЗСУ. Популярність цього топоніма серед користувачів мережі «Інтернет» уможливила появу фразеологічного неологізму *повертатися до Чорнобаївки*, тобто повторювати свої помилки.

Відабревіатурний неологізм *зсуїст(-ка)* називає українців, що неспростовно вірять у перемогу української армії. Змодельований цей іменник поєднанням аббревіатури ЗСУ (Збройні сили України) + суфікс *-іст (-ка)*.

Окрім цього, під час воєнного стану в Україні з'явилася чимала кількість інноваційних скоромовок, наприклад: «*Кропивницькі паляниці зі смаком полуниці продаються у крамниці біля Укрзалізниці*»; «*Клара для Карла вкрала байрактара*»; «*Чорної ночі червона калина хилилась хилилась під Хливнюка, та не схилилась, а розвеселилась*».

Таким чином, словниковий склад сучасної української мови у період війни в Україні збагачується появою інноваційних понять, явищ, речей, зумовлених глобалізацією, комп'ютеризацією, технологізацією суспільного життя. Неологізми є важливою особливістю мови, що сприяють її унікальності, утворені переважно морфологічним способом словотвору.

Список бібліографічних посилань

1. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія. К. : ВД Дмитра Бураго. 2008. 336 с.
2. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01 / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 2003. 34 с.
3. Чумак Л. М. Лексичні інновації в англomовному медійному дискурсі початку ХХІ століття: структурний і лінгвопрагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Житомирський державний ун-т імені Івана Франка. Житомир, 2018. 269 с.

Отримано 01.05.2022

